

er forbunden de færreste Misligheder og mindst Fare, saa svarer jeg: det er, naar der er en hensigtsmæssig ordnet Drift under Statens Control. Det er min fulde Overbeviisning, at der er større Misligheder forbundne med den i og for sig principfribdige Ordning, at Staten selv overtager Driften; det kan ssee — hvad kan ikke ssee! — det kan ssee, uden at Staten gaaer tilgrunde; det er klart; men det er imod den Grundsætning, som i en lang Aarrække er hævdet, og som det ganske vist — og deri er jeg enig med den ærede 7de Landstingsmand for 1ste Kreds (David) — nu vilde være høist mærkeligt at see Rigsdagen tage Initiativet til at see omstødt. — Der tales meget om Publicums Interesse og Jernbaneselskabets Interesse. Der lurer en Tvetydighed bagved dette; der lurer en Tvetydighed i dette Ord „Publicum“; thi i Almindelighed, naar man taler om denne 3fte Overensstemmelse — og det er rigtigt; der kan ikke være en fuld Harmoni tilstede — mellem Publicum og Jernbaneselskabet, saa tænker man væsentlig paa det reisende Publicum; men ved de Baner, hvorom her er Tale, er der sandelig et andet Publicum, som har et meget alvorligt Ord at tale med, et Publicum, som er tavst, idetmindste i Reglen, men som i Dieblirket taler igjennem mig, et Publicum, som aldrig er taknemmeligt, et Publicum, som har sin varmeste Talsmand i den ærede Finantsminister, men som ogsaa maae have sine Talsmænd her i Rigsdagen, det Publicum, kort sagt, som maa betale Deficitet. Det er et Publicum, som let glemmes, og som det ikke er saa behageligt at repræsentere, men som jeg anseer det for nødvendigt at lade komme til orde ved en Forhandling som denne. Der er en Strid mellem Statskassens og det reisende Publicums Interesse; thi det ligger jo i Sagens Natur, at, naar man stiller Sagen paa Spidsen, saa er Idealet for den Reisende det, at, naar som helst han gaaer ud paa Banegaarden, saa holder der et Tog, som tager ham med. Det vilde naturligviis være Banvid. Sagen er, at, endstjøndt der ikke er

fuldkommen Harmoni mellem det reisende Publicums Interesse og Jernbaneselskabs, saa er der dog en vis skjult Harmoni, som naturligviis i Længden, om den end ikke er synlig, dog absolut virker og gjør sig gjældende trods mangel paa dieblikkelig Disharmoni. Det er dog indlysende, at, naar de Reisende skulle kunne stole paa Driftens rolige og ordentlige Gang, saa maa der komme et ordentligt Udbytte ud af det Hele, og kan et saadant ikke bringes tilveie, maa Staten styde til; og omvendt er det tydeligt, at Jernbaneselskabet, om det ogsaa er i private Hænder, kun arbejder ved Hjælp af Publicum, og at det kun er gjennem Publicums Brug af Jernbanen, at Selskabet naaer sin egen Fordeel. Altsaa, nagtet den dieblikkelige Disharmoni er der en skjult Harmoni; thi hvis denne ikke var der, vilde det Hele være Banvid. — Men hvorfor er det da saa misligt og betænkligt at lægge Bestyrelsen af en saadan Jernbanedrift over i Statens Haand? Ja, mine Herrer, lad mig sige det reent ud; et privat Driftselskabs Bestyrelse har stærkere Nerver end en Indenrigsminister. En Indenrigsminister bliver i Reglen nervøs, naar han Dag ud og Dag ind modtager idelige og idelige Klager over, at ikke Alt er saa godt indrettet, som man ønsker, og denne Indenrigsministerens nervøse Tilstand bliver vedligeholdt af mange Talsmænd for de Reisende, ikke blot i Pressen og i Publicum, men ogsaa i Rigsdagen. Vi her ere jo alle Reisende; jeg selv sætter stor Pris paa at reise, og vi ønsker Alle en god Besordring; men derved bringes vi saare let til at glemme, at, hvor Jernbanen ikke bærer sig selv, — hvorved maa forstaaes, at den kan afholde ikke blot Drifts- omkostningerne, men ogsaa Rent og Amortisation — der vil det, hvis det reisende Publicums mangfoldige Fordringer skulle fyldestgøres, gaae udover Statskassen. Nu har jeg stor Interesse for Jernbaneselskabets Udvikling her i Landet, og jeg har viist det i Gjerningen; men jeg kan ikke glemme, at ved Siden af det reisende Publicums Interesse staaer Fi-